

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/150/2023
Identifikačné číslo spisu:	3819204889
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3819204889.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobcov 1/ C. Š.L., narodeného XX. U. XXXX, D., B. L. X/X, 2/ C. Š., narodeného XX. E. XXXX, D., B. L. X/X, zastúpených advokátskou kanceláriou ŠTELLMACHOVÁ & PARTNERS s. r. o., Liptovský Mikuláš, Hurbanova 1243/18, IČO: 36 861 251, proti žalovanému K. R., narodenému XX. O.R. XXXX, D. XXX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 11C/30/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. apríla 2023 sp. zn. 17Co/42/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému voči žalobcom 1/ a 2/ p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 13. decembra 2021, č. k. 11C/30/2019-331 žalobu zamietol (I. výrok) žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % voči žalobcom v 1/ a 2/ rade (II. výrok).

1.2. Súd prvej inštancie rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi v žalobe špecifikovaných nehnuteľností (dvoch bytov a garáže), ktoré sú aktuálne vedené v katastri nehnuteľností na žalovaného. Tieto nehnuteľnosti nadobudol žalovaný na základe troch kúpnych zmlúv. Súd prvej inštancie zhodnotením skutkového a právneho stavu dospel k záveru, že žaloba žalobcov je nedôvodná. Súd prvej inštancie skúmal, či na podanej určovacej žalobe majú žalobcovia naliehavý právny záujem za situácie, keď žalovaný je zapísaný na listoch vlastníctva ako vlastník sporných nehnuteľností. Súd prvej inštancie skonštatoval, že určovacia žaloba o neplatnosť kúpnych zmlúv už nemá povahu preventívnu, keď k porušeniu právneho vzťahu, resp. práva už došlo. Procesnú povinnosť preukázať, či v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha, v prejednávanej veci žalobcov. Pokiaľ chcú žalobcovia osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musia na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami sporu a na

druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši. Z dokazovania podľa súdu prvej inštancie nebolo sporné, že medzi žalobcami ako predávajúcimi a žalovaným ako kupujúcim boli uzatvorené dňa 11. 5. 2015 tri kúpne zmluvy na dva byty a garáž, ktoré žalobcovia dostali ako dar od svojich starých rodičov. Každý zo žalobcov bol podielovým spoluvlastníkom týchto nehnuteľností v podiele 1/2 s príslušenstvom. Povolením vkladu prešlo vlastnícke právo na žalovaného, ktorý je zapísaný ako vlastníak týchto nehnuteľností. Žalobca 1/ uzatvoril kúpnu zmluvu vo veku 21 rokov a ako študent 1. ročníka vysokej školy v Nitre a žalobca 2/ vo veku 20 rokov, ktorý študoval v Dánsku. Z výpovedí žalobcov vyplynulo, že kúpne zmluvy podpísali na Matričnom úrade v Prievidzi, tieto si neprečítali, vedeli, čo je predmetom prevodu, ale nevedeli o výške kúpnych cien za nehnuteľnosti, lebo kúpne zmluvy nečítali. Dôvodom uzatvorenia kúpnych zmlúv bola obava o ich majetok, lebo ich starý otec MVDr. C. Š. mal dlhy z podnikania a ubezpečil ich, že ide o prevod nehnuteľností na ochranu ich majetku a ide o prevod dočasný. Nebezpečenstvo, resp. hrozbu, ktorej sa obávala rodina Š., im starý otec nekonkretizoval, ale tvrdil, že po pominutí hrozby sa nehnuteľnosti prepíšu späť na žalobcov. Verili starému otcovi, preto kúpne zmluvy podpísali a viac sa o nehnuteľnosti nezaujímal.

1.3. Súd prvej inštancie uviedol, že k uzatvoreniu kúpnych zmlúv žalobcov nikto nenútil, nevyvíjal na nich žiadny nátlak fyzicky alebo psychicky, ale videli zo správania starých rodičov, že niečo sa deje, ale nevedeli, o čo ide. Z výpovedí žalobcov a svedkov nebolo preukázané, že by žalobcov niekto nútil k uzatvoreniu kúpnych zmlúv. Žalobcovia vedeli, že starý otec má dlhy z podnikania a bola obava rodiny, aby o majetok neprišli. Súd prvej inštancie zdôraznil, že dokazovaním nebola preukázaná žiadna konkrétna hrozba voči žalobcom alebo rodine Š.. Žalobcom sa nikto nevyhrážal a o žiadnej konkrétnej hrozbe rodina nevedela, hoci o nebezpečenstve, ktoré hrozilo rodine, tvrdil svedok MVDr. C. Š. a MVDr. T. Š., jeho dcéra. Žalobcovia na svoje skutkové tvrdenia o hrozbe, resp. nebezpečenstve neprodukovali v priebehu konania žiadne dôkazy. Toto tvrdenie zostalo len v teoretickej rovine, ničím nepreukázané. Svedok MVDr. C. Š. síce tvrdil vo svojej výpovedi, že Q. G., ktorá určitú dobu chodila do sídla ich spoločnosti do Diviackej Novej Vsi, tvrdila, že nebezpečenstvo im hrozí od RNDr. C., ale svedkyňa Q. G. túto skutočnosť poprela. Obchodná spoločnosť rodiny Š. mala veľa veriteľov, bola dlžná spoločníkovi 500.000 eur, preto svedkyňa Q. G. im poradila, aby vyhlásili na spoločnosť konkurz. Svedkyňa vedela, že RNDr. C. rodine požičal peniaze. Pri jej návštevách v rodinnej firme Š. zistila, že spoločnosť má vysokú spotrebu, ktorú nemala vykrytú tržbami. Hlavným veriteľom bol RNDr. F. C.. Z dokazovania vyplynulo, že rodina Š. mala dlhy z podnikania, rodine požičal finančné prostriedky aj RNDr. C. a jeho synovia G. a D., bolo to 817.000 eur. O tom, že MVDr. C. Š. mal dlhy, svedčili podľa súdu prvej inštancie aj exekučné spisy Okresného súdu Prievidza. Ide o spisy sp. zn. 15Er/3675/2012 o vymoženie 17.700 eur s príslušenstvom, sp. zn. 16Er/1135/2016 o vymoženie 40.000 eur s príslušenstvom a sp. zn. 16Er/2221/2014 o vymoženie 44.000 eur s príslušenstvom. Uvedené exekúcie boli zastavené, lebo na majetok MVDr. C. Š. bol vyhlásený konkurz.

1.4. Dlhy mal MVDr. C. Š., jeho rodina, ktorá mala obavu o svoj majetok, preto na ochranu majetku žalobcovia (vnuci MVDr. C. Š.) previedli nehnuteľnosti - byty a garáž - na žalovaného. Rodina previedla aj iné nehnuteľnosti, vrátane rodinného domu, urbárskych pozemkov a áut spoločnosti žalovanému a tiež previedla spoločnosť HESTIA s.r.o. na spoločnosť INDUSTRIES s.r.o. Žalobcovia vedeli dôvod prevodu ich nehnuteľností na žalovaného, ktorého síce nepoznali, ale z dôvodu dôvery ich starého otca, ktorý ich ubezpečil, že ide o prevod len dočasný a z dôvodu, že chceli ochrániť svoj majetok, kúpne zmluvy dňa 11. 5. 2015 podpísali. Vzhľadom na vek a rozumovú schopnosť žalobcov museli vedieť o následkoch tohto prevodu. Teda úmyslom prevodu nehnuteľností žalobcov na žalovaného bola ochrana ich majetku pred neúspešným podnikaním MVDr. C. Š., ich starého otca a rodiny a dlhov, ktoré rodina mala, ktoré boli potvrdené aj výpoveďami svedkov Q. G. a MVDr. T. Š.. Čo sa týka nevyplatenia kúpnych cien z kúpnych zmlúv a že tieto boli nízke vzhľadom na trhovú hodnotu nehnuteľností v tom čase, súd prvej inštancie skonštatoval, že kúpna cena dohodnutá v každej kúpnej zmluve bola 5.000 eur. Podľa obsahu zmluvy ide o dohodnutú kúpnu cenu, pričom nie je ospravedliteľné, že žalobcovia si kúpne zmluvy neprečítali, preto nevedeli o výške kúpnej ceny. Súd prvej inštancie pri posudzovaní súladu výšky kúpnej ceny so zákonom a dobrými mravmi vychádzal z toho, že účastníci kúpnej zmluvy nie sú viazaní alebo obmedzovaní pri dojednaní výšky kúpnej ceny, ktorá nie je upravená cenovým predpisom. Pri dojednaní kúpnej ceny pri prevode nehnuteľností si účastníci môžu kúpnu cenu dohodnúť, nie sú limitovaní zákonom a nevzťahuje sa na nich cenová regulácia, preto takto dohodnutá

kúpna cena v kúpnych zmluvách 5.000 eur nie je v rozpore so zákonom a ani v rozpore s dobrými mravmi, hoci je nižšia ako trhová cena nehnuteľností v tom čase v danej lokalite. Preto dohodnutá kúpna cena 5.000 eur nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie dodal, že žalobcovia, ak by si prečítali kúpne zmluvy a nesúhlasili by s výškou kúpnej ceny, kúpne zmluvy nemuseli podpísať a k prevodom nehnuteľností by nedošlo. V konaní zostalo sporné, či žalovaný vyplatil kúpnu cenu z kúpnych zmlúv žalobcom, ktorí tvrdili, že kúpna cena im vyplatená ani z jednej kúpnej zmluvy nebola. Dôkaz o tom, že kúpna cena žalobcom bola fyzicky aj vyplatená, neexistuje, pričom v kúpnych zmluvách v čl. III. je uvedené, že kúpnu cenu kupujúci uhradí v hotovosti pri podpise tejto zmluvy do rúk predávajúcich a predávajúci svojím podpisom na tejto zmluve potvrdzuje jej prijatie v plnej výške. Žalovaný menil svoju výpoveď, nepamätal si, či kúpne ceny vyplatil žalobcom, alebo ich tete MVDr. T. Š., pričom pripustil, že mohol kúpnu cenu vyplatiť aj skôr. Bez ohľadu na to, či bola, resp. nebola vyplatená kúpna cena žalobcom z kúpnych zmlúv, žalobcovia, ak by im žalovaný kúpne ceny neuhradil z kúpnych zmlúv, mohli sa domáhať osobitnou žalobou na plnenie o zaplatenie tejto kúpnej ceny, ale táto skutočnosť nezakladá neplatnosť kúpnej zmluvy.

1.5. Súd prvej inštancie tak zhrnul, že z dokazovania vyplynulo, že žalobcovia uzatvorili kúpne zmluvy slobodne, bez nátlaku, vedeli, že prevádzajú svoje nehnuteľnosti na žalovaného a mali vedieť o následkoch tohto prevodu. Ich vôľou bolo previesť nehnuteľnosti na žalovaného na ochranu ich majetku, o ktorý mali obavu z neidentifikovateľnej hrozby, ktorú nevedeli konkretizovať, a nevedeli ani uviesť subjekt tejto hrozby. Žalobcov nikto nenútil kúpne zmluvy uzatvoriť, nerobil nikto na nich fyzický ani psychický nátlak, pričom v konaní nebola preukázaná ani tieseň pri uzatvorení týchto zmlúv. Podľa súdu prvej inštancie vôľa žalobcov bola slobodná, vážna, určitá a zrozumiteľná. Kúpne zmluvy obsahujú podstatné náležitosti, predmet kúpy, ktorý je presne špecifikovaný v kúpnych zmluvách, a kúpnu cenu, ktorá bola medzi zmluvnými stranami podľa obsahu zmluvy dohodnutá. Kúpne zmluvy sú uzatvorené v predpísanej forme, t. j. v písomnej, uzatvorené slobodne, bez nátlaku, prejav žalobcov je určitý, zrozumiteľný a žalobcovia nekonali v tiesni, lebo na nich nik nevyvíjal tlak a neuzatvorili ich ani v omyle. Vedeli pred uzatvorením kúpnych zmlúv účel prevodu svojich nehnuteľností a s týmto prevodom súhlasili a všetky tri kúpne zmluvy podpísali. Ani dočasnosť prevodu ich nehnuteľností nebola podľa súdu prvej inštancie preukázaná a nebola upravená v kúpnych zmluvách a ani v žiadnej inej listine.

1.6. K neplatnosti podľa § 39 Občianskeho zákona súd prvej inštancie uviedol, že nebolo preukázané, že kúpne zmluvy boli uzatvorené ako zabezpečovací prevod práva k nehnuteľnostiam. Hoci z výsluchu žalovaného vyplynulo, že rodina MVDr. C. Š. potrebovala na vyplatenie dlhov peniaze, žalovaný peniaze menovanému nepožičal, ale chcel mu pomôcť tak, že kúpi nehnuteľnosti. Výsledkom ich komunikácie boli kúpne zmluvy zo dňa 11. 5. 2015, predmetom ktorých boli dva byty a garáž žalobcov. Žalovaný jednal len s MVDr. C. Š., nejednal so žalobcami pri uzatváraní kúpnych zmlúv. Nebolo preukázané, že žalovaný sumu 150.500 eur požičal MVDr. C. Š. alebo žalobcom, alebo inú sumu, pričom MVDr. C. Š. sám tvrdil vo svojej výpovedi, že mu žalovaný peniaze nepožičal a on mu byty a garáž neponúkol na predaj. Z výpovede žalovaného a MVDr. C. Š. a ani z iných dôkazov nebolo preukázané, že medzi žalovaným a MVDr. C. Š. bola uzavretá zmluva o pôžičke na sumu 150.500 eur, alebo inú sumu a táto pôžička by bola zabezpečená prevodom nehnuteľností. Dôvodom uzatvorenia kúpnych zmlúv bola ochrana majetku rodiny Š. pre dlhy MVDr. C. Š.. K výpovedi žalovaného vo vyšetrovacom spise súd prvej inštancie podotkol, že žalovaný sa opakovane vyjadril pred vyšetrovateľom, že MVDr. C. Š. požičal peniaze, sumu 150.500 eur, ktorú si zabezpečil prevodmi nehnuteľností. Okrem bytov a garáže s príslušenstvom si ju zabezpečil aj prevodom iných nehnuteľností a hnutelných vecí. Vo svojej výpovedi v tomto konaní ale túto pôžičku poprel. Z dokazovania podľa súdu prvej inštancie nevyplynulo ani to, že sporné kúpne zmluvy mali slúžiť ako záloh zabezpečujúci splnenie záväzku žalobcov alebo MVDr. C. Š. zo zmluvy o pôžičke, pričom žalobcovia si od žalovaného peniaze nepožičali a nebolo preukázané ani to, že by MVDr. C. Š. alebo jeho rodinní príslušníci uzatvorili zmluvu o pôžičke. Preto nemožno hovoriť ani o simulovanom právnom úkone pri uzatváraní kúpnych zmlúv. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie skonštatoval, že sporné kúpne zmluvy nie sú uzavreté v rozpore so zákonom a ani zákon neobchádzajú a nie sú v rozpore s dobrými mravmi. Kúpne zmluvy nie sú neplatné ani podľa § 39a Občianskeho zákona, lebo v konaní nebola preukázaná tieseň. Tvrdenia žalobcov o hroziacom nebezpečenstve alebo hrozbe neboli preukázané, zostali len v tvrdení žalobcov a svedkov, pričom obidvaja žalobcovia vzhľadom na svoju rozumovú schopnosť a vyspelosť a vek 21 a 20 rokov mali

vedieť následky svojho konania, teda uzavretia kúpnych zmlúv, kúpne zmluvy neuzatvárali ľahkomyselne, nešlo ani o finančnú závislosť. Žalobcovia tak podľa súdu prvej inštancie neuniesli dôkazné bremeno, a teda nemali naliehavý právny záujem na určení tejto žaloby. Preto súd prvej inštancie žalobu zamietol ako nedôvodnú.

2.1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 27. apríla 2023 sp. zn. 17Co/42/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Výslovil, že žalovanému priznáva proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.2. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a napadnutého rozsudku konštatoval, že žalobcovia namietali, že napadnutý rozsudok je bez náležitého odôvodnenia, je arbitrárny a nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Odvolací súd sa s touto odvolacou námietkou žalobcov nestotožnil. Z obsahu odvolania vyplýva, že žalobcovia nesúhlasia s jednotlivými skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, z ktorých vyvodzujú nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku (pričom s týmito námietkami sa odvolací súd ďalej podrobne zaoberá). Odvolací súd však má za to, že samotný nesúhlas žalobcov s napadnutým rozsudkom ešte neústi do záveru, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný. Súd prvej inštancie sa riadne vysporiadal so všetkými podstatnými skutkovými i právnymi otázkami pre rozhodnutie vo veci. V napadnutom rozsudku je vysvetlený myšlienkový postup a závery, pre ktoré súd prvej inštancie rozhodol. Žalobcovia sa nestotožnili so súdom prvej inštancie ohľadom záveru, že nepreukázali, že majú na podanej žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam naliehavý právny záujem. Zastávali presvedčenie, že naliehavý právny záujem na podanej žalobe majú. Odvolací súd ohľadom tejto námietky dáva žalobcom za pravdu. Judikatúra je konštantne zjednotená na závere, že „naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je v zásade daný vtedy, keď existuje rozpor medzi údajmi v evidencii katastra nehnuteľností a žalobcami tvrdým skutočným stavom vlastníctva, resp. v prípade duplicitného zápisu vlastníckeho práva v prospech viacerých vlastníkov, a teda existuje spor, kto je vlastníkom“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. 11. 2021, sp. zn. 9Cdo 216/2021, a judikatúra v ňom zosumarizovaná). V prejednávanom prípade žalobcovia tvrdia, že existuje rozpor medzi údajmi v evidencii katastra nehnuteľností (že žalovaný je vlastníkom sporných nehnuteľností) a žalobcami tvrdým skutočným stavom vlastníctva (že žalobcovia sú skutoční vlastníci sporných nehnuteľností). Preto žalobcovia naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe majú. Podstatné však je, že súd prvej inštancie nezamietol žalobu z dôvodu procesnej neprípustnosti (§ 137 písm. c) CSP), čo by pri konštatovaní absencie naliehavého právneho záujmu musel urobiť. Súd prvej inštancie žalobu žalobcov vecne prejednal, vykonal dokazovanie a vec právne posúdil. Preto iba táto nesprávnosť v postupe súdu prvej inštancie neopodstatňuje zmenu alebo zrušenie napadnutého rozsudku. Napokon pre úplnosť treba dodať, že súd prvej inštancie ani neskonštatoval, že žalobu žalobcov zamietol z dôvodu procesnej neprípustnosti.

2.3. Kľúčové námietky žalobcovia smerovali k záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého hrozbu straty ich majetku nepreukázali a táto hrozba zostala len v rovine tvrdení. Žalobcovia upozorňovali na viacerých miestach odvolania na opačný záver, teda že preukázali hrozbu, že prídu o svoj majetok, ak ho neprevedú na žalovaného. V tejto súvislosti zdôraznili, že uvedená hrozba bola preukázaná piatimi svedeckými výpoveďami. Nesúhlasili tiež so súdom prvej inštancie, podľa ktorého úmyslom prevodu ich majetku na žalovaného bola ochrana majetku „pred neúspešným podnikaním“ ich starého otca. Napokon akcentovali, že z dokazovania je zrejmé, že Ing. G. si získala dôveru všetkých zúčastnených, nakoľko vedela ako má postupovať, aby doslova opantala celú rodinu a dosiahla prevod nehnuteľností na „jej“ človeka, na žalovaného. Odvolací súd k uvedeným námietkam žalobcov považuje za dôležité vymedziť niektoré všeobecné závery plynúce z judikatúry a právnej doktríny. Predovšetkým platí, že „ak uzatvoril niektorý z účastníkov zmluvy zmluvu na základe psychického donútenia, bolo jeho konanie postihnuté nedostatkom slobody vôle, ak sa tak stalo pod nedovoleným nátlakom zo strany druhého účastníka zmluvy alebo tretej osoby. Aby vyhrážka spôsobila neplatnosť právneho úkonu (a to neplatnosť absolútnu), musí predovšetkým ísť o vyhrážku bezprávnou (protiprávnou), t. j. musí ňou byť vynucované niečo, čo ňou byť vynucované nesmie; môže spočívať v tom, že je vyhrážané niečím, čo hroziaci vôbec nie je oprávnený vykonať, alebo čo síce oprávnený vykonať je, ale nesmie tým hroziť tak, aby niekoho pohol k určitému právnomu úkonu (napr. že oznámi adresátovi trestný čin, ak nevykoná tento príslušný právny úkon). Pritom nie je potrebné, aby cieľ, ktorý sa sleduje bezprávnou vyhrážkou, bol sám protiprávny. Musí ísť tiež o vyhrážku takého druhu a takej intenzity, aby podľa okolností a povahy

konkrétneho prípadu u toho, voči komu bola použitá, vzbudila dôvodnú bázeň. Napokon musí byť bezprávnou vyhrážka adresovaná tomu, ktorého právny úkon sa vynucuje, alebo osobám jemu blízkym. [...] Okolnosti vylučujúce slobodu vôle konajúceho musia mať pritom základ v objektívne existujúcom pôsobiacom stave, nestačí teda, ak si ich existenciu konajúci iba predstavuje, ale ak nie je pre ne objektívny dôvod, a súčasne sa musí stať pohnútkou pre prejav vôle konajúcej dotknutej osoby tak, že koná vo svoj neprospech. Právny úkon donúteného adresáta musí byť v priamej súvislosti s bezprávnou vyhrážkou, ktorá pochádza priamo od druhého subjektu právneho úkonu, alebo od tretej osoby. V tomto prípade by tiež musel druhý subjekt právneho úkonu nielen vedieť o existencii bezprávnej vyhrážky, ale tiež ju využiť“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. 9. 2009, sp. zn. 21Cdo/4573/2008). Právna doktrína konkretizuje, že pri bezprávnej vyhrážke sa berie do úvahy „predovšetkým citeľnosť vyhrážky v osobnej sfére poškodeného, do akej miery je jej uskutočnenie možné a či má poškodený k dispozícii prostriedky na jej odvrátenie“, pričom „ak osoba podľahne bezprávnej vyhrážke len z dôvodov na svojej strane (úzkostlivosti), aj keď s prihliadnutím na okolnosti bola vyhrážka nepatrnej intenzity, ide o platný právny úkon. Vyhrážka musí donútiť podrobiť sa vôli donútiteľa aj rozvážneho človeka. O opačnom prípade je však možné uvažovať, pokiaľ donútiť o extrémnej úzkostlivosti druhej osoby vie a takúto situáciu využije“ (Mitterpachová in Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 259). Tieto závery boli aj správne pretavené do rozsudku súdu prvej inštancie, podľa ktorého „dokazovaním nebola preukázaná žiadna konkrétna hrozba voči žalobcom alebo rodine Š.“ a „k uzatvoreniu kúpnych zmlúv žalobcov nikto nenútil, nevyvíjal žiadny nátlak fyzicky alebo psychicky“. Vyššie uvedené závery totiž predpokladajú pre záver o neplatnosti právneho úkonu z dôvodu bezprávnej vyhrážky, aby išlo o konkrétnu vyhrážku takej intenzity a druhu, aby konajúcu dotknutú osobu prinútila k vykonaniu právneho úkonu. Zároveň táto bezprávná vyhrážka musí byť hodnotená objektívnymi kritériami - teda musí mať taký charakter, že donúti aj rozvážneho človeka, aby sa podrobil vôli iného. V prejednávacom prípade samotní žalobcovia síce konštatovali, že previedli svoje nehnuteľnosti na žalovaného z dôvodu hrozby, že o svoj majetok prídu, ktorú im prezentoval starý otec (MVDr. C. Š.) a ich teta (MVDr. T. Š.), avšak sami nevedeli konkretizovať pôvodcu, intenzitu, naliehavosť a celkové pozadie tejto hrozby. Odvolací súd na tomto mieste odkazuje na obdobný prípad riešený Najvyšším súdom ČR (sp. zn. 33Odo/173/2004 z 26. 4. 2004). V ňom žalobca nevedel konkretizovať, čím mu žalovaný (jeho brat) hrozil, ak nepodpíše zmluvu. NS ČR k tomu uviedol, že „chovanie brata žalobcu (popisované žalobcom), ktorý - pri predstieraní svojich predstáv o tom, aká situácia nastane v jeho majetkových pomeroch, ak mu žalobca nepomôže - naliehal na uzatvorenie zmluvy s argumentáciou, že iný spôsob riešenia jeho finančných ťažkostí neexistuje, nemožno ani podľa názoru dovolacieho súdu kvalifikovať ako vyhrážku. Uvedené konanie brata žalobcu možno chápať iba ako pôsobenie na city žalobcu pri presvedčaní, aby osobe blízkej (bratovi) pomohol v jeho zložitej finančnej situácii“. Žalobcovia pritom nepreukázali konkrétnosti hrozby, že o svoj majetok prídu, ak ho neprevedú na žalovaného, napr. že sa im niekto pokúsi byty podvodne previesť, prípadne ich majetok bude poškodený, podpálený, zničený, prípadne inak znehodnotený, ev. že budú oni sami vystavení ujme na svojom živote alebo zdraví, atď. Zároveň žalobcovia nezrejmi, prečo sa v rozhodnom čase, ak podľa nich jestvovala hrozba voči ich majetku, neobrátili na orgány činné v trestnom konaní a nepokúsili sa svoj majetok ochrániť prostredníctvom štátnych orgánov ochrany práva. Tiež nejestvovalo podľa samotných žalobcov osobné prepojenie medzi nimi a žalovaným, a rovnako medzi nimi a svedkyňou Ing. G., teda je vylúčené, že by priamo žalovaný alebo svedkyňa Ing. G. vplývali na žalobcov, aby sporné nehnuteľnosti previedli na žalovaného. Žalobcovia sa tak spoľahli ohľadom nutnosti prevodu ich nehnuteľností iba na tvrdenia ich starého otca a tety. Hrozbu na majetku nimi prezentovanú si ale neoverili, nepodnikli dokonca žiadne kroky na to, či a nakoľko je táto hrozba reálna, intenzívna, a či naozaj možno dôvodne predpokladať, že jestvuje niekto, kto ich o majetok hodlá pripraviť, resp. ako konkrétne by sa tak malo stať. Za tohto stavu žalobcovia previedli svoje nehnuteľnosti na žalovaného, pričom sami so žalovaným vylúčili osobný kontakt, teda neoverili si hrozbu ich majetku ani u žalovaného, ak ju nezískali u ich starého otca a tety. Súčasne odvolací súd zdôrazňuje, že žalobcovia nekonštatovali, že nebolo v ich možnostiach, aby si deklarovanú hrozbu mohli overiť a zaujať k nej racionálne stanovisko. Napokon k tvrdenej hrozbe odvolací súd dodáva, že hoci by i svedkyňa G. navodila u všetkých zúčastnených pocit, že je v ohrození majetok ich rodiny, ako to tvrdili žalobcovia, bolo predsa v silách žalobcov, prípadne celej rodiny, aby tejto hrozbe neuverili, resp. aby ju oznámili

orgánom činným v trestnom konaní. V konaní nevyšlo najavo, že by svoj majetok nemali pod svojou právnou kontrolou. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie neopodstatňujú záver, že by rozvážny človek uveril nekonkrétnej hrozbe straty majetku od jednej osoby, svedkyne Ing. G.. Vzhľadom na tieto závery sa odvolací súd stotožňuje so súdom prvej inštancie, že hrozba straty majetku žalobcov v konaní nebola preukázaná a žalobcovia uzatvorili kúpne zmluvy, ktorými previedli nehnuteľnosti na žalovaného, slobodne a bez nátlaku, ktorý by mal právnu relevanciu. V tejto súvislosti odvolací súd nemôže akceptovať poukaz žalobcov na to, že sporné zmluvy podpísali „mladí, tesne za prahom dospelosti, nikdy dovtedy nemali skúsenosť s prevodom nehnuteľností“. Správne poznamenal súd prvej inštancie, že žalobca 1/ uzatvoril sporné zmluvy vo veku 21 rokov ako študent 1. ročníka vysokej školy a žalobca 2/ ich uzatvoril vo veku 20 rokov, ktorý študoval v Dánsku. Iba skutočnosť nízkeho veku a nedostatku skúseností s prevodom nehnuteľností nespôsobuje neplatnosť sporných zmlúv. Už vyššie bolo konštatované, že cudzie osoby na žalobcov žiaden nátlak nevyvíjali. Odvolací súd podotýka, že práve nedostatok skúseností mal vzbudiť u žalobcov väčšiu obozretnosť pri uzatváraní sporných zmlúv.

2.4. Žalobcovia ďalej namietali, že dokazovaním bolo preukázané, že prevod sporných nehnuteľností na žalovaného bol len dočasný. V tejto súvislosti upozornili na rozpory vo výpovediach žalovaného, ktorý v trestnom konaní potvrdil dočasnosť prevodu sporných nehnuteľností. Ich vôľa a vôľa žalovaného preto nesmerovala k trvalému prevodu sporných nehnuteľností, ale smerovala k dočasnosti prevodu. Zároveň vyzdvihli na viacerých miestach tvrdenie, že žalovaný mal nepochybne vôľu zabezpečiť svoju pohľadávku zo zmluvy o pôžičke. Ani s týmito námietkami sa odvolací súd nestotožňuje. Obsah právneho úkonu je zachytený v sporných písomne vyhotovených zmluvách. V nich dočasnosť prevodu nefiguruje. Zároveň v nich nefiguruje ani žiadne ustanovenie, ktoré by mohlo budiť pochybnosti, či ide o dočasný alebo trvalý prevod nehnuteľností. Preto k vôli účastníkov zmluvy prihliadnuť byť nemohlo, nakoľko judikatúra zdôrazňuje, že „podmienkou pre to, aby mohol (súd) prihliadnuť k vôli účastníkov, je, aby nebola v rozpore s tým, čo vyplýva z jazykového vyjadrenia úkonu. Výkladom tak možno zisťovať iba obsah právneho úkonu, nemožno ním prejav vôle dopĺňať. Takto musí súd postupovať aj v prípadoch, ak interpretujú účastníci vo svojich prednesoch alebo výpovediach v priebehu konania zmluvné dojednanie odlišným spôsobom. Takáto situácia neznamena, že právny úkon vyložiť nemožno, lebo záujmy a postoje účastníkov v priebehu súdneho konania už nemusia zodpovedať ich pôvodnej vôli, ktorú prejavili pri právnom úkone. Interpretácia obsahu právneho úkonu súdom podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemôže byť považovaná za nahradenie, prípadne zmenu už urobených prejavov vôle, keďže použitie zákonných výkladových pravidiel smeruje iba k tomu, aby obsah právneho úkonu vyjadreného slovami, ktorý urobili účastníci o vzájomnej dohode, bol vyložený v súlade so stavom, ktorý existoval v čase ich zmluvného dojednania“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. 7. 2012, sp. zn. 3Cdo/81/2011). Zároveň „výkladové pravidlá zakotvené v § 35 Občianskeho zákonníka neumožňujú, aby súd uprednostnil vôľu účastníka pred jazykovým vyjadrením, ak je toto vyjadrenie obsiahnuté v písomnej zmluve natoľko jednoznačné, že nemožno ani s prihliadnutím k tvrdenej vôli účastníka usudzovať na iný obsah právneho úkonu“ (uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 12. 5. 2010, sp. zn. 28Cdo/4341/2009). Napokon k dokazovaniu výkladu prejavu vôle nemusí súd ani pristúpiť; totiž „ak je v zmluve obsiahnutá dohoda taká jednoznačná, že jej znenie nepripúšťa rôzny výklad, nie je dôvod, aby súd vykonal dokazovanie na výklad prejavu vôle konajúcich osôb, aj keď sa toho jedna zo strán domáha“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/66/2002; ZSP 81/2003).

2.5. Odvolaciemu súdu neuniklo pozornosť, že žalobcovia sa domáhajú, aby súd prihliadol na skutočnú vôľu účastníkov zmluvy nie preto, že by obsah písomne zachytených právnych úkonov bol nejasný a sporný, ale preto, že si žalobcovia mysleli, že ide o dočasný prevod. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobcovia si sporné zmluvy ani neprečítali, spoliehali sa na tvrdenia starého otca, že ide o dočasný prevod nehnuteľností. Lenže nedostatočná predstava o následkoch právneho úkonu môže byť vadou vôle v podobe vnútorného omylu a na to, aby omyl vo vôli konajúceho spôsoboval neplatnosť právneho úkonu, musí ísť o omyl podstatný, ktorý bol vyvolaný druhým účastníkom právneho úkonu, alebo o ňom musel vedieť (čo v tomto prípade preukázané nebolo) a zároveň o omyl ospravedlniteľný (čo tiež v tomto prípade preukázané nebolo) (viď § 49a Občianskeho zákonníka a zároveň rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23Cdo/2511/2009). Preto ani prípadný omyl žalobcov v otázke dočasnosti prevodu sporných nehnuteľností nemá vplyv na platnosť právneho úkonu. Prítom treba zopakovať, že dokazovaním nebolo preukázané, že by bol na žalobcov vyvíjaný psychický alebo fyzický nátlak (ktorý by mal právnu relevanciu) v čase podpisu sporných zmlúv. Odvolací súd

nepovažuje za dôvodnú ani námietku žalobcov, podľa ktorej vôľou žalovaného bolo zabezpečiť svoju pohľadávku zo zmluvy o pôžičke. Pred súdom prvej inštancie totiž existenciu pohľadávky, a teda i zmluvy o pôžičke, žalovaný poprel, pričom osobitne treba dať do pozornosti, že poskytnutie pôžičky od žalovaného v konaní poprel aj samotný starý otec žalobcov MVDr. C. Š.. Je pravdou, že žalovaný v trestnom konaní tvrdil opak, avšak preto následne dôkazné bremeno ohľadom existencie pohľadávky, ktorá by mohla byť zabezpečovaná spornými prevodmi nehnuteľností, ležalo na žalobcoch. Judikatúra je zjednotená na závere, že „dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. 6. 2010 sp. zn. 5Obo/52/2010). Žalobcovia však ani súdu prvej inštancie, ani odvolaciemu súdu neponúkli žiaden dôkaz, z ktorého by bolo možné považovať za preukázané, že pohľadávka žalovaného skutočne existovala a že spornými prevodmi nehnuteľností bola táto pohľadávka žalovaného zabezpečená. Preto nemá právnu relevanciu, ak žalobcovia tvrdia jednak dočasnosť prevodu sporných nehnuteľností, a jednak i to, že prevod sporných nehnuteľností iba zabezpečoval pohľadávku žalovaného. Vývstáva opodstatnená otázka, prečo si žalobcovia dočasnosť prevodu, resp. zabezpečovací prevod práva riadne právne neošetrili v sporných zmluvách, hoci to pod ich racionálnou kontrolou bolo (keďže nebol v konaní preukázaný opak). Vzhľadom na tieto závery nie je správna ani námietka žalobcov, že sporné zmluvy sú neplatné z dôvodu, že sa priečia dobrým mravom, nakoľko tomu podľa žalobcov nasvedčujú okolnosti predaja, ako aj kúpna cena.

2.6. S okolnosťami predaja, ktoré i podľa odvolacieho súdu nezakladajú neplatnosť sporných kúpnych zmlúv, sa odvolací súd už vyššie vyrovnal. Niet preto priestoru na posúdenie totožných okolností z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Tomu zodpovedá aj záver rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31. 8. 2010, sp. zn. 30Cdo/1653/2009, ktorý je plne aplikovateľný aj na tunajšie právne pomery: „platné právo neobsahuje právny inštitút neúmerneho skrátenia (laesio enormis) riešiac prípad, kedy došlo k dojednaniu príliš nízkej kúpnej ceny, pokiaľ takáto cena nie je v rozpore s cenovými predpismi. Nemožno samozrejme vylúčiť, že okolnosť hrubého nepomeru plnenia jednej zo strán k tomu, čo poskytla druhá strana, môže v spojení s ďalšími okolnosťami daného prípadu (nie však sama o sebe) už napĺňať znaky konania kolidujúceho s dobrými mravmi“. Okolnosti tejto veci tak, ako boli zistené dokazovaním súdom prvej inštancie, však, ako to bolo ozrejmene v tomto rozsudku, nenapĺňajú znaky rozporu s dobrými mravmi. K uvedenému na dôvažok možno dodať, že žalobcovia v podstate tvrdia, že boli uvedení do omylu. Najvyšší súd ČR v rozsudku zo dňa 21. 8. 2000, sp. zn. 22Cdo/2506/99, skonštatoval, že aj úmyselné uvedenie účastníka do omylu je v rozpore s dobrými mravmi, avšak v takom prípade nemožno použiť § 39 Občianskeho zákonníka, ktorý predpokladá, že dobrým mravom odporuje obsah zmluvy; uzatvorenie zmluvy v omyle rieši špeciálne ustanovenie § 49a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je treba postupovať.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcom, keďže bol v odvolacom konaní plne úspešný. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov bude rozhodovať súd prvej inštancie.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnili tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (ust. § 420 písm. f) CSP), a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP).

3.3. V odôvodnení dovolania uviedli, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, vrátane práva na prístup k súdu, vrátane princípu legitímnych očakávaní, a to, tým keď v časti záveru odvolacieho súdu v bode 44 a 45 napadnutého rozhodnutia, že súd prvej inštancie síce nesprávne vyhodnotil, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na podanej žalobe (sám odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovia naliehavý právny záujem na podanej žalobe majú), ale podľa názoru odvolacieho súdu toto „procesné pochybenie“ súdu prvej inštancie (ktorý dokonca

nesprávne uviedol, čo bolo predmetom konania vo veci samej) nespôsobuje nezákonnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, pretože podľa názoru odvolacieho súdu „súd prvej inštancie nezamietol žalobu z dôvodu procesnej neprípustnosti“ - podľa názoru žalobcov mal odvolací súd zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak sám dospel k záveru, že žalobcovia naliehavý právny záujem na podanej žalobe mali. Mali za to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a zmätočné; navyše sa odvolací súd nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalobcov, v podstatnej miere len veľmi stručne zopakoval odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (k tomu pozri viac aj v bode iii) nižšie tohto bodu dovolania) (viď II. US 559/2018, II. US 120/2020, I. US 235/2020, II. US 45/2021). Ďalej uviedli, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, nesprávne a arbitrárne vyhodnotili vykonané dôkazy (výpovede žalobcov a žalovaného vo veci samej, ako aj výpovede žalobcov a žalovaného v trestnom konaní, a výpovede ostatných svedkov) a vyvodili z nich nesprávne skutkové a právne závery, ako aj vlastné domnienky nakoľko odvolací súd vôbec nereflektoval na kľúčovú skutočnosť (spomenul ju len jednou vetou v bode 62 a 65 Napadnutého rozhodnutia), na ktorú žalobcovia poukazovali, a síce, že súd prvej inštancie (a následne aj odvolací súd) úplne ignoroval výpovede žalovaného v trestnom konaní, v ktorých žalovaný jednoznačne potvrdil, aký bol jeho úmysel a jeho vôľa pri uzatváraní kúpnych zmlúv, kde sám žalovaný potvrdil, že kúpne zmluvy boli uzatvorené len formálne a dočasne a podľa názoru žalovaného mali „kryť“ pôžičku, pričom po jej splatení mal sám žalovaný v úmysle nehnuteľnosti vrátiť - tieto skutočnosti (výpoveď žalovaného v trestnom konaní pod prisahou) teda potvrdzovali, že kúpne zmluvy boli len „simulované“ právne úkony. Keďže predmetné kúpne zmluvy ako dvojstranný právny úkon neboli urobené vážne, čo vyplývalo priamo z výpovedí žalovaného urobených pod prisahou v trestnom konaní (absentoval v nich prvok vôle - vážnosť), sú takéto simulované kúpne zmluvy podľa ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné - ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd neuviedli, prečo na výpoveď žalovaného v trestnom konaní neprihliadali, a ani neuviedli, prečo vzniknuté rozpory vo výpovediach žalovaného v civilnom a trestnom konaní neboli pre posúdenie prípadu žalobcov dôležité a prečo na nich neprihliadli - z výpovedí strán a dôkazov predložených v konaní jednoznačne vyplynulo, že kúpne zmluvy sú absolútne neplatné z dôvodu, že absentuje vážnosť vôle oboch zmluvných strán trvalo previesť vlastnícke právo na žalovaného, a zároveň sa tieto úkony priečia dobrým mravom. Mali za to, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil unesenie dôkazného bremena žalobcov, a následne nesprávne a v rozpore so zákonom preniesol dôkazné bremeno zo žalovaného na žalobcov, keď v bode 65 Napadnutého rozhodnutia uviedol, že „je pravdou, že žalovaný v trestnom konaní tvrdil opak, avšak preto následne dôkazné bremeno ohľadom existencie pohľadávky, ktorá by mohla byť zabezpečovaná spornými prevodmi nehnuteľností, ležalo na žalobcoch. Výpoveď v trestnom konaní žalovaného je sama o sebe dôkazom, ktorý žalobcovia v konaní predložili, t. j. žalobcovia dôkazné bremeno uniesli, a bol to žalovaný, kto tento dôkaz (vlastnú výpoveď z trestného konania) poprel, a mal byť teda ten, kto mal hodnoverne svoje rozpory vo výpovediach vysvetliť a predložiť o nich dôkazy (t. j. uniesť aj bremeno tvrdenia aj dôkazné bremeno), čo sa nestalo. Namietali, že súd prvej inštancie aj odvolací súd mali skúmať dôvod vzniknutých závažných rozporov vo výpovediach žalovaného (rozpor žalovaného v trestnom konaní a v civilnom konaní), a sám súd (súd prvej inštancie aj odvolací súd) mal vyhodnotiť tieto rozpory, t. j. mal predložiť odôvodnenie toho, prečo na tieto závažné rozpory prihliadať nebude, čo sa nestalo, v dôsledku čoho je rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie v zmysle argumentácie nedostatočne a arbitrárne posudzovali skutočnú vôľu a úmysel zmluvných strán pri uzatváraní kúpnych zmlúv, ako aj rozpore žalobcov v čase uzatvárania zmlúv (otázka „hrozby“, otázka „dočasnosti“ právneho úkonu), vrátane všetkých okolností prípadu, pričom vychádzali len z vlastných domnienok. Odvolací súd vytrhol argumentáciu žalobcu z kontextu, keď úplne ignoroval fakt, že obe strany vychádzali z toho, že prevod vlastníckeho práva bude iba dočasný, čo bolo potvrdené svedeckými výpoveďami aj žalobcov, aj žalovaného v trestnom konaní (žalobcovia tvrdili v tomto konaní presne to isté, čo tvrdili žalobcovia a aj žalovaný v trestnom konaní) - a teda oba súdy sa nemali zamerať len na to, čo bolo písomne zachytené v kúpnych zmluvách, ale sa mali zamerať na všetky ďalšie dôkazy a okolnosti, ktoré v konaní vyšli najavo, čo sa nestalo.

3.4. V súvislosti s prípustnosťou dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietali dovolatelia interpretáciu a aplikáciu ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní skutočnej vôle strán a otázky toho, či išlo o vôľu slobodnú, vážnu, bez nátlaku (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR,

sp. zn. 3Cdo/144/2010 zo dňa 30. 03. 2011, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/223/2016), a tiež v časti interpretácie a aplikácie ust. § 39 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní toho, či boli právne úkony urobené v súlade s dobrými mravmi a či neobchádzali zákon (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 03. 2011, sp. zn. 3Cdo 144/2010).

3.5. Vzhľadom na uvedené žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojitosti s rozhodnutím odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, a preto dovolaciemu súdu navrhuje dovolanie ako nedôvodné zamietnuť prípadne ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je potrebné v zmysle § 448 CSP zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) žalobcovia v dovolaní nenamietali chyby a nesprávnosti

v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale naopak zreteľne namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14.1. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolatelia v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania namietali de facto, nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie a nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Dovolatelia uviedli, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, vrátane práva na prístup k súdu.

14.2. V súvislosti s predmetnou námietkou poukazuje dovolací súd na bod 44 - 45 rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý poukazom na konštantnú judikatúru v závere o naliehavom právnom záujme na určovacej žalobe, ktorého danosť spočíva v existencii rozporu medzi údajmi v evidencii katastra nehnuteľností a žalobcami tvrdým skutočným stavom vlastníctva, resp. v prípade duplicitného zápisu vlastníckeho práva v prospech viacerých vlastníkov, a teda existuje spor, kto je vlastníkom. Odvolací súd k predmetnej námietke žalobcov uviedol, že v prejednávanom prípade žalobcovia, ktorí tvrdia, že existuje rozpor medzi údajmi v evidencii katastra nehnuteľností (že žalovaný je vlastníkom sporných nehnuteľností) a žalobcami tvrdým skutočným stavom vlastníctva (že žalobcovia sú skutoční vlastníci sporných nehnuteľností) naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe majú. Záver odvolacieho súdu keď konštatoval, že podstatným v danom prípade je že súd prvej inštancie nezamietol žalobu z dôvodu procesnej neprípustnosti (§ 137 písm. c) CSP), čo by pri konštatovaní absencie naliehavého právneho záujmu musel učiniť, pričom súd prvej inštancie žalobu žalobcov vecne prejednal, vykonal dokazovanie, vec právne posúdil, a preto iba táto nesprávnosť v postupe súdu prvej inštancie neopodstatňovala zmenu alebo zrušenie napadnutého rozsudku, nakoľko že súd prvej inštancie ani neskonštatoval, že žalobu žalobcov zamietol z dôvodu procesnej neprípustnosti, považuje dovolací súd za správny, jasný a vzájomne neprotirečivý.

14.3. Pokiaľ dovolatelia namietali, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, nesprávne a arbitrárne vyhodnotili vykonané dôkazy (výpovede žalobcov a žalovaného vo veci samej, ako aj výpovede žalobcov a žalovaného v trestnom konaní, a výpovede ostatných svedkov) a vyvodili z nich nesprávne skutkové a právne závery, ako aj vlastné domnienky nakoľko odvolací súd vôbec nereflektoval na kľúčovú skutočnosť (spomenul ju len jednou vetou v bode 62 a 65 Napadnutého rozhodnutia), na ktorú žalobcovia poukazovali, a síce, že súd prvej inštancie (a následne aj odvolací súd) úplne ignoroval výpovede žalovaného v trestnom konaní, v ktorých žalovaný jednoznačne potvrdil, aký bol jeho úmysel a jeho vôľa pri uzatváraní kúpnych zmlúv, kde sám žalovaný potvrdil, že kúpne zmluvy boli uzatvorené len formálne a dočasne a podľa názoru žalovaného mali „kryť“ pôžičku, pričom po jej splatení mal sám žalovaný v úmysle nehnuteľnosti vrátiť - tieto skutočnosti (výpoveď žalovaného v trestnom konaní pod prisahou) teda potvrdzovali, že kúpne zmluvy boli len „simulované“ právne úkony, dovolací súd poukazuje na body 63 - 65 v zmysle ktorého:

„63. Ani s týmito námietkami sa odvolací súd nestotožňuje. Obsah právneho úkonu je zachytený v

sporných písomne vyhotovených zmluvách. V nich dočasnosť prevodu nefiguruje. Zároveň v nich nefiguruje ani žiadne ustanovenie, ktoré by mohlo budiť pochybnosti, či ide o dočasný alebo trvalý prevod nehnuteľností. Preto k vôli účastníkov zmluvy prihliadnuté byť nemohlo, nakoľko judikatúra zdôrazňuje, že „podmienkou pre to, aby mohol (súd) prihliadnuť k vôli účastníkov, je, aby nebola v rozpore s tým, čo vyplýva z jazykového vyjadrenia úkonu. Výkladom tak možno zisťovať iba obsah právneho úkonu, nemožno ním prejav vôle dopĺňovať. Takto musí súd postupovať aj v prípadoch, ak interpretujú účastníci vo svojich prednesoch alebo výpovediach v priebehu konania zmluvné dojednanie odlišným spôsobom. Takáto situácia neznamena, že právny úkon vyložiť nemožno, lebo záujmy a postoje účastníkov v priebehu súdneho konania už nemusia zodpovedať ich pôvodnej vôli, ktorú prejavili pri právnom úkone. Interpretácia obsahu právneho úkonu súdom podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemôže byť považovaná za nahradenie, prípadne zmenu už urobených prejavov vôle, keďže použitie zákonných výkladových pravidiel smeruje iba k tomu, aby obsah právneho úkonu vyjadreného slovami, ktorý urobili účastníci o vzájomnej dohode, bol vyložený v súlade so stavom, ktorý existoval v čase ich zmluvného dojednania“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. 7. 2012, sp. zn. 3Cdo/81/2011). Zároveň „výkladové pravidlá zakotvené v § 35 Občianskeho zákonníka neumožňujú, aby súd uprednostnil vôľu účastníka pred jazykovým vyjadrením, ak je toto vyjadrenie obsiahnuté v písomnej zmluve natoľko jednoznačné, že nemožno ani s prihliadnutím k tvrdenej vôli účastníka usudzovať na iný obsah právneho úkonu“ (uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 12. 5. 2010, sp. zn. 28Cdo/4341/2009). Napokon k dokazovaniu výkladu prejavu vôle nemusí súd ani pristúpiť; totiž „ak je v zmluve obsiahnutá dohoda taká jednoznačná, že jej znenie nepripúšťa rôzny výklad, nie je dôvod, aby súd vykonal dokazovanie na výklad prejavu vôle konajúcich osôb, aj keď sa toho jedna zo strán domáha“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/66/2002; ZSP 81/2003).

64. Odvolaciu súdu neuniklo pozornosť, že žalobcovia sa domáhajú, aby súd prihliadol na skutočnú vôľu účastníkov zmluvy nie preto, že by obsah písomne zachytených právnych úkonov bol nejasný a sporný, ale preto, že si žalobcovia mysleli, že ide o dočasný prevod. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobcovia si sporné zmluvy ani neprečítali, spoliehali sa na tvrdenia starého otca, že ide o dočasný prevod nehnuteľností. Lenže nedostatočná predstava o následkoch právneho úkonu môže byť vadou vôle v podobe vnútorného omylu a na to, aby omyl vo vôli konajúceho spôsobil neplatnosť právneho úkonu, musí ísť o omyl podstatný, ktorý bol vyvolaný druhým účastníkom právneho úkonu, alebo o ňom musel vedieť (čo v tomto prípade preukázané nebolo) a zároveň o omyl ospravedlniteľný (čo tiež v tomto prípade preukázané nebolo) (viď § 49a Občianskeho zákonníka a zároveň rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23Cdo/2511/2009). Preto ani prípadný omyl žalobcov v otázke dočasnosti prevodu sporných nehnuteľností nemá vplyv na platnosť právneho úkonu. Prítom treba zopakovať, že dokazovaním nebolo preukázané, že by bol na žalobcov vyvíjaný psychický alebo fyzický nátlak (ktorý by mal právnu relevanciu) v čase podpisu sporných zmlúv.

65. Odvolací súd nepovažuje za dôvodnú ani námietku žalobcov, podľa ktorej vôľou žalovaného bolo zabezpečiť svoju pohľadávku zo zmluvy o pôžičke. Pred súdom prvej inštancie totiž existenciu pohľadávky, a teda i zmluvy o pôžičke, žalovaný poprel, pričom osobitne treba dať do pozornosti, že poskytnutie pôžičky od žalovaného v konaní poprel aj samotný starý otec žalobcov MVDr. C. Š.. Je pravdou, že žalovaný v trestnom konaní tvrdil opak, avšak preto následne dôkazné bremeno ohľadom existencie pohľadávky, ktorá by mohla byť zabezpečovaná spornými prevodmi nehnuteľností, ležalo na žalobcoch. Judikatúra je zjednotená na závere, že „dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. 6. 2010 sp. zn. 5Obo/52/2010). Žalobcovia však ani súdu prvej inštancie, ani odvolaciu súdu neponúkli žiaden dôkaz, z ktorého by bolo možné považovať za preukázané, že pohľadávka žalovaného skutočne existovala a že spornými prevodmi nehnuteľností bola táto pohľadávka žalovaného zabezpečená.“

14.4. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolateľa, považuje dovolací súd za nevyhnutné akcentovať na zásadu voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcu z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 Ústavy SR), v zmysle ktorej záver vyodený sudcom v prebiehajúcom konaní o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento jeho postup však musí byť v istom zmysle objektivizovaný konceptom takého hodnotenia dôkazov, ktoré obostojí z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom

arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle. Inak povedané, „voľnosť“ hodnotenia dôkazov neznamená, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia, naopak, konečné meritórne rozhodnutie malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Koncept voľného hodnotenia dôkazov je derivátom tzv. akuzačného typu procesu, v ktorom zákon pojmovovo nemôže predpisovať zákonnú silu jednotlivým dôkazom. Naopak, v inkvizičnom procese dominuje tzv. legálna dôkazná teória, ktorá pojmovovo vyžaduje zákonnú silu, „váhu“ jednotlivých dôkazov - tento typ procesu sa však vo všeobecnosti považuje za dejinne prekonaný, aj keď jeho jednotlivé prvky prerástli medzičasom do konceptuálnej sústavy iných ako sporových konaní (mimosporov) predovšetkým cez prizmu tzv. vyšetrovacieho princípu a princípu oficiality. Právna úprava nestanovuje, ako má súd hodnotiť dôkazy z hľadiska pravdivosti; uvádza len, že súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, ktorá v civilnom procese predstavuje veľmi zložitý myšlienkový proces sudcu. Takúto úvahu súdu nemožno zamieňať s úvahou, ktorú právna úprava nepripúšťa síce výslovne, no je implicitne obsiahnutá v pojmovej sústave silného sudcu a voľného hodnotenia dôkazov - ide o úvahu z hľadiska ustálenia, resp. určenia výšky nárokov vtedy, ak túto výšku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ju nemožno zistiť vôbec. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu rovnako neznamená ľubovôľu súdu pri hodnotení dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, nesmie byť v rozpore s prírodnými zákonmi, musí byť preskúmateľná v inštančnom postupe a podobne. Výsledky hodnotenia dôkazov sú aj súčasťou odôvodnenia rozsudku, nakoľko z ustanovenia § 220 ods. 2 vyplýva súdu povinnosť v odôvodnení rozsudku (okrem iného) stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a podobne. Súd nie je viazaný len skutkovým stavom, ako ho predniesli (substancovali) sporové strany, ale má i vlastné procesné oprávnenia ingerovať do sporu. Strany tak nie sú „vlastníkmi“ skutkových tvrdení, ako v liberálnom koncepte civilného procesu, ale súdom zistený skutkový stav má v čo najvyššej možnej miere korešpondovať s reálnym hmotnoprávnym pomerom sporových strán. Teória hovorí v tejto súvislosti o tzv. modifikovanom prejednávacom princípe, kde je procesná aktivita vo vzťahu k ustáleniu skutkového základu sporu prioritne zverená sporovým stranám, no s „materiálnymi“ korekciami zo strany súdu.

14.5. V súhrne uvedené civilné sporové konanie je ovládané prejednacou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov ponesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 24/2019 z 9. júna 2020).

14.6. Dovolací súd zdôrazňuje vzhľadom na v súhrne vyššie obsiahlo uvedené a námietky dovolateľov keď v dovolaní uviedol, že odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nesprávne a arbitrárne vyhodnotili vykonané dôkazy (výpovede žalobcov a žalovaného vo veci samej, ako aj výpovede žalobcov a žalovaného v trestnom konaní, a výpovede ostatných svedkov) a vyvodili z nich nesprávne skutkové a právne závery, ako aj vlastné domnienky, dovolací súd konštatuje, že neboli zistené vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, ktoré by zakladali porušenie práva dovolateľov na spravodlivý súdny proces a na vyslovenie opačného právneho názoru dovolacím súdom ako je uvedený v rozhodnutí odvolacieho súdu v spojitosti s právnym názorom súdu prvej inštancie, keď nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcov, podľa ktorej vôľou žalovaného bolo zabezpečiť svoju pohľadávku zo zmluvy o pôžičke. Nakoľko z obsahu spisu dovolaciemu súdu vyplýva, že pred súdom prvej inštancie totiž existenciu pohľadávky, a teda i zmluvy o pôžičke, žalovaný poprel, pričom významným v danej prejednávanej veci je, že poskytnutie pôžičky od žalovaného v konaní poprel aj samotný starý otec žalobcov MVDr. C. Š..

15.1. Z obsahu dovolania tiež vyplýva, že dovolatelia mali v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania za nevyhnutné, keďže považovali kúpne zmluvy v zmysle ich argumentácie ako dvojstranný

právny úkon, ktorý nebol urobený vážne, čo vyplývalo priamo z výpovedí žalovaného urobených pod prisahou v trestnom konaní (absentoval v nich prvok vôle - vážnosť), že sú takéto simulované kúpne zmluvy podľa ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné, pričom súd prvej inštancie, ani odvolací súd neuvedli, prečo na výpoveď žalovaného v trestnom konaní neprihliadali, a ani neuvedli, prečo vzniknuté rozpory vo výpovediach žalovaného v civilnom a trestnom konaní neboli pre posúdenie prípadu žalobcov dôležité a prečo na nich neprihliadli - z výpovedí strán a dôkazov predložených v konaní jednoznačne vyplynulo, že kúpne zmluvy sú absolútne neplatné z dôvodu, že absentuje vážnosť vôle oboch zmluvných strán trvalo previesť vlastnícke právo na žalovaného, a zároveň sa tieto úkony priečia dobrým mravom.

15.2. K predmetnej námietke dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu má dovolací súd preukázané dostatočne odôvodnené rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom na predmetnú námietku nebolo potrebné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolací súd opätovne poukazuje na bod 63 - 65 rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorých konštatoval, že žalobcovia však ani súdu prvej inštancie, ani odvolaciemu súdu neponúkli žiaden dôkaz, z ktorého by bolo možné považovať za preukázané, že pohľadávka žalovaného skutočne existovala a že spornými prevodmi nehnuteľností bola táto pohľadávka žalovaného zabezpečená. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobcovia si sporné zmluvy ani neprečítali, spoľahli sa na tvrdenia starého otca, že ide o dočasný prevod nehnuteľností. Lenže nedostatočná predstava o následkoch právneho úkonu môže byť vadou vôle v podobe vnútorného omylu a na to, aby omyl vo vôli konajúceho spôsoboval neplatnosť právneho úkonu, musí ísť o omyl podstatný, ktorý bol vyvolaný druhým účastníkom právneho úkonu, alebo o ňom musel vedieť (čo v tomto prípade preukázané nebolo) a zároveň o omyl ospravedlniteľný (čo tiež v tomto prípade preukázané nebolo).

15.3. Dovolací súd zdôrazňuje vzhľadom na v súhrne vyššie obsiahlo uvedené a námietky dovolateľov týkajúca sa nevyhnutnosti zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, keď v zmysle ich argumentácie mali skúmať dôvod vzniknutých závažných rozporov vo výpovediach žalovaného (rozpor žalovaného v trestnom konaní a v civilnom konaní), a sám súd (súd prvej inštancie aj odvolací súd) mal vyhodnotiť tieto rozpory, t. j. mal predložiť odôvodnenie toho, prečo na tieto závažné rozpory prihliadať nebude, čo sa nestalo, v dôsledku čoho je rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, dovolací súd poukazuje na vyššie uvedené body svojho rozhodnutia 14.4. a 14.6 a konštatuje, že bolo práve vecou súdu v prejednávanej veci hodnotiť dôkazy v spore a nie ako sa mylne dovolatelia domnievajú vecou žalobcov. Dovolací súd konštatuje, že neboli zistené vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, ktoré by zakladali porušenie práva dovolateľov na spravodlivý súdny proces a na vyslovenie opačného právneho názoru dovolacím súdom ako je uvedený v rozhodnutí odvolacieho súdu v spojitosti s právnym názorom súdu prvej inštancie.

16. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolatelia preto nemôžu dôvodne a opodstatnene namietat, že im odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým

odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolatelia sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňujú nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti ich rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

17. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv žalobcov.

19. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

20. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

22. Podľa presvedčenia žalobcov je ich dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

23. Dovolací súd vo vzťahu k označenému dovolaciemu dôvodu zdôrazňuje, že ustanovenie § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 ods. 1 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

24. Pre všetky (tri) procesné situácie, v ktorých ustanovenie § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a

špecifikuje v dovolaní.

25. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o otázku skutkovú). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

26. Otázky, ktoré mal odvolací súd nesprávne právne posúdiť vymedzili dovolatelia nasledovne: „či išlo o vôľu slobodnú, vážnu, bez nátlaku, a tiež v časti interpretácie a aplikácie ust. § 39 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní toho, či boli právne úkony urobené v súlade s dobrými mravmi a či neobchádzali zákon“.

26.1. Pokiaľ ide o vymedzenie týchto otázok, konštatuje dovolací súd, že v tejto časti dovolanie nenapĺňa obsahové požiadavky vymedzenia právnej otázky podľa ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP. Ide totiž o skutkovú otázku, ktorá má vymedziť obsah dokazovania v konkrétnej veci. Záver súdu pri úvahách o otázke vymedzenej žalobcami nie je založený na aplikácii právnych noriem súdom na zistený skutkový stav, ale spočíva na vyhodnotení skutkových zistení, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Výsledkom tejto činnosti súdu nie sú právne závery, ale skutkové závery, čo znamená, že otázka vymedzená v bode 26. nie je otázkou právnou, ale ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená vždy len v konkrétnych súvislostiach, a nie vo všeobecnej rovine.

27. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnému žalovanému voči v dovolacom konaní neúspešným žalobcom. Z obsahu spisu vznik trov dovolacieho konania u žalovaného preukázaný je, preto dovolací súd žalovanému voči žalobcom náhradu trov dovolacieho konania priznal v plnom rozsahu.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.